

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značiln. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialnem namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 6 * Maribor, torek, dne 16. januarja 1940 * Leto XV

Načela naših strokovnih organizacij

Svobodne delavske in nameščenske strokovne organizacije so zgrajene na načelih, ki so jih določili delavski mednarodni strokovni kongresi. Po načelih samostojnosti, razrednosti in moralne medsebojne povezanosti v boju za izboljšanje socialnega položaja delovnega razreda tvorijo te celoto delavskega strokovnega gibanja. To je glavni znak svobodnih strokovnih organizacij pri nas in po vsem civiliziranem svetu.

Tudi naš svobodni strokovni pokret je sprejel načela mednarodne strokovne zveze ter se ravna po njih in jih skuša povsod uveljavljati.

Vse Ursove konference so stale na tem stališču, tako tudi zadnja v Zagrebu in Sarajevu. Za vse svobodne strokovne organizacije je stališče Ursa alfa in omega ravnanja. Ursovo taktiko nam diktirajo razmere, Ursovo stališče odobrava in jamči zanj pakt društva narodov, s katerim so naše svobodne organizacije mednarodno priznane kot potreben faktor v mednarodnem življenju.

Svobodne strokovne organizacije so socialnopolitično izhodišče delavskih bojev. Od tu se vrši borba, ki je tem uspešnejša, čim bolj je enotna in solidarna.

Te vezi v delavskem gibanju so moralne, morajo pa biti tudi organizatorične, idejne in njih delovanje se mora skladati z načeli, ki so bila sklenjena in odobrena.

Praktično udejstvovanje se sicer ureja povsod obenem po razmerah, ali gospodarskih ali političnih, to je, delovanje se mora koncentrirati v socialnih vprašanjih po danih razmerah. — Družba ima čisto druge politične ali gospodarske interese, ki jih delavstvo nima. Tudi v teh primerih mora delavsko gibanje ohraniti svoje bistvo, svojo solidarnost in svoja načela ter voditi borbo v istem pravcu, kakor v normalnih razmerah.

Imamo mnogo takozvanih strokovnih organizacij. — Celo dr. Stojadinović je pripravljaval novo »delavsko« organizacijo, o kateri vsak laik ve, da ne bi bila delavska. Organizacije, ki jih snujejo politične stranke v svoje politične namene, ne morejo biti nikdar neodvisne, ker jih te stranke ali denarno, politično in drugače podpirajo v svoje namene. V tem oziru tvorijo izjemo le socialistično politično gibanje, ki zastopa sicer iste interese delavstva, priznava pa popolno svobodo in neodvisnost delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij.

Za delavsko strokovno gibanje morajo biti merodajna le navedena načela, od katerih ne sme odstopiti nikdar, tudi ne takrat, kadar skuša vplivati nanje te ali one vrste manj ali fobija, ki ju tako radi uganjajo nasprotniki delavskega razreda, da ga z njima zmedejo in razkrajajo. Tu mora delavstvo ostati gluho za vabe in za vse razkrajalne pojave ter se ravnati absolutno po navedenih načelih.

Delavstvo, ki se udejstvuje v strokovnih organizacijah, mora tudi v najhujših krizah ohraniti svojo suverenost in neodvisnost, ker bo le tedaj lahko vršilo svojo zgodovinsko misijo. V strokovnem gibanju je samo ena pot prava. Ta pa nima z demagogijo, s hinavščino in žonglerstvom prav nobenega opravka.

Nemški častniki za Rusijo? »Corriere della Sera« poroča, da je 20 višjih nemških častnikov odpotovalo v Rusijo v svrhu organizacije in modernizacije ruske vojske.

Delavstvo v novi vojni

Po 25. letih imamo v Evropi zopet vojno leto.

Kako je prišlo do tega vojnega spopada? Da naj bo svetovna vojna 1914/18 zadnja krvava vojna, je bilo iskreno hrepenenje skoraj vseh ljudi. Ni čuda, da so pacifistična čutila z željo po razorožitvi iskreno gojili vsi narodi. In v demokratičnih državah to čustvovanje ni ostalo brez vpliva na politiko vlad kot v Angliji ter v nordijskih deželah. Nekateri zahodno evropske male države, končno tudi Francija, po svetovni vojni, zlasti po sklepu lokarnske pogodbe, obrambnega oboroževanja niso več s prejšnjo vnemo pospeševale. Menile so namreč, da izboljšanje evropskega položaja dopušča opustitev vojaške pripravljenosti.

Nič ni bolj umljivega, kakor da se je med po naravi miroljubnimi narodi po

krvavi moriji 1914/18 pojavil gnjev proti vsemu, kar je dišalo militaristično.

Socializem uči, kakor je rekel pokojni mučenik Jean Jaures, žrtev francoskega nacionalista, stremenje po boljšem človeštvu, ki je utemeljeno v tisočletja stari zapadni kulturi. Z drugimi besedami bi to povedali, da more višja kultura, oplemenitev človeštva, biti naravno izhodišče socializma.

Naš princip je in mora ostati: dostojanstvo in svoboda človeka, da sam ustvarja bodočnost.

Od nekdanj pa je bilo srce delavca za mir in svobodo in tako bo tudi v bodoče.

Najbolj težaven je položaj za nevtralne države. Vsak dan jim preti nevarnost, da se zaplete v vojno. Velik del teh držav računa s pomočjo svojih

velikih držav zaščitnic, morajo pa vendar voditi jako previdno politiko, kar je tudi prav. Zakaj prav nevtralne države bodo po vojni velike vrednote, na podlagi katerih se bo uredila Evropa in utrdil mir. Celo vojujoče države zaradi tega ne morejo želeči, da bi se vsa Evropa spremenila v vojni požar.

Delavstvo v tem vojnem kaosu opravičeno zahteva, da se mu vrnejo svoboda in pravice, ki si jih je izvojevalo v prejšnjem stoletju po vsej Evropi ter so se mu priznavale do 1914 v vseh državah. Danes so te svoboščine zopet omejene in v nevarnosti. Delavstvo tudi danes zahteva svobodo v politiki, sodelovanje v politiki, svobodo besede in mnenja, svobodo strokovnih organizacij povsod. Če se zahteva od delavca borba za svobodo, potem ima delavec tudi pravico do nje.

Svečan sprejem kneza namestnika Pavla

in kneginje Olge v Zagrebu.

Dne 14. januarja sta prišla v Zagreb na obisk knez namestnik Pavle in kneginja Olga.

Zagreb je pripravil gostoma svečan sprejem. Na peronu in pred kolodvorom, kamor je privozil vlak ob 15. uri, so čakale tisočglave množice Zagrebčanov in kmetov in kmetic iz bližnje in daljnje zagrebske okolice.

Kneza namestnika Pavla je najprej pozdravil dr. Maček, ki je rekel:

»Vaše Visočanstvo odlikujejo tri vrline, ki se redko najdejo pri ljudeh. Prva je čut pravičnosti, druga modrost in tretja hrabrost. Vašemu čutu pravičnosti se imamo zahvaliti, da ste mogoče Vi prvi uvideli, da so zahteve hrvatskega naroda upravičene. Vaši modrosti se moramo zahvaliti, za prepričanje, da je rešitev kraljevine Jugoslavije v zadovoljivi zahtev hrvatskega naroda. Vaši hrabrosti pa se imamo zahvaliti, da ste z eno samo potezo moško presekali gordijski voz. Zato Vas hrvatski narod sprejema z razprostrtimi rokami.«

Nadalje sta pozdravila kneza namestnika ban dr. Subašević in župan Mato Starčević.

Potem se je pomikal sprevod skozi gost špalir občinstva in vojske, po slavnostno okrašenih cestah do cerkve sv. Marka. Tu je pozdravil nadškof dr. Stepinac; rekel je, da kot katoliški škof

»smatra za svojo sveto dolžnost govoriti tudi takrat, kadar bi mogoče drugi molčali. Da, katoliška cerkev spoštuje avtoriteto in jo obdaja s sijajem ali bolj, ona kaže na sijaj, ki pada na njo in dokazuje njen nadzemski vir. Toda katoliška cerkev jasno opozarja tudi na to, da je edino varni temelj vsake avtoritete v spoštovanju Boga. Da, ločiti avtoriteto od Boga s preziranjem njegovih zapovedi, prekoračiti kompetence in se vtikati v tuje pravice, pravice cerkve ali pravice naroda, lastnega ali tujega, pomeni za vsakega nositelja oblasti sekati vejo, na katero se opira, rušiti temelj, ki nosi njegov lastni prestol.«

Iz cerkve sta se knez namestnik s kneginjo Olgo podala v banski dvorec, kjer se je nastanil.

Knez namestnik je imel nagovor z balkona banskega dvorca, rekel je:

»Veselim se, da se mi je nudila prilika, da v slavnem mestu Zagrebu naslovim svoje prisrčne pozdrave Vam, dragi bratje Hrvati. Moje veselje je toliko večje, ker pada ta moj obisk na srečne dni, ko združeni Hrvati in Srbi in Slovenci v polnem medsebojnem zaupanju in vzajemni ljubezni gradijo tako vdano svojo bodočnost. — Vprašanja, ki so delila naš narod, so zdaj uspešno rešena. Nadaljnja izgraditev države ne predstavlja posebnih težav. Na znotraj složni, smo sami dovolj močni, da se upremo vsakemu zlu. Sloga na znotraj in mir na mejah, to je bila moja stalna skrb. Vaši cenjeni predstavniki, ki so tukaj zbrani, naj bodo prepričani, da bom še nadalje uporabil svojo voljo in svojo moč, da bi delo sporazuma, ki so ga oni z vztrajnim delom in rodoljubnim trudom privedli do uresničenja, rodilo plod, ki ga vsi od njega pričakujemo za splošno srečo in napredek tako banovine Hrvatske, kakor vsega sedaj tudi duhovno zedinjenega našega naroda.«

Pred dvorcem se je potem vršila parada Hrvatske zaščite.

V dvorcu je potem podpisal knez namestnik volilni zakon za hrvatski sabor. Nato je sledila slavnostna večerja.

Belgijski socialisti in nevtralnost

V belgijski poslanski zbornici je izjavil v imenu socialistične parlamentarne skupine poslanec s. Louis Pierard, da belgijska nevtralnost ne predstavlja s pogodbo potrjenega dejstva. Odgovornost za današnje vojsko je treba iskati samo na eni strani in ta odgovornost je velika. Gre za to, če bomo mogli še nadalje bivati v Evropi ali ne.

Na zapadu nič novega

Z zapadnega bojišča ne javljajo nobenih posebnih vojni dogodkov. Slej ko prej se vrše spopadi samo med izvidnicami in pa v zraku.

Velika letalska bitka nad zapadnim bojiščem

Nad zapadnim bojiščem so se dne 12. januarja spoprijeli francoski aeroplani z 12 nemškimi. Med nemškimi je bilo nekaj letal znamke »M 109«, ki so oboroženi s topovi. Francoska letala so se spustila na protivnike iz višine 10.000 do 7.000 metrov. Francoska lovška letala so pri te priliki sestrelila 3 sovražne bombarderje največjega tipa, dočim so se sama vrnila nepoškodovana na letališče.

Angleška letala nad Avstrijo in Češko

V noči od 11. na 12. januar je skupina angleških letal preletela velik del Nemčije, ozemlje Avstrije in Češke, metala letake in se potem vrnila na svoja oporišča. Letala so napravila najmanj 2.000 km poleta. Polet je bil izredno težaven radi megle in mraza. — Toda angleški aparati so oskrbljeni z napravami, ki onemogočajo nabiranje ledu na krilih letal, kadar lete skozi zimsko meglo. Ta polet se splošno smatra kot dokaz za veliko vrednost angleških letal.

Nadalje so v Angliji preskusili letalo, ki leti z običajno hitrostjo 650 km na uro. Pilot, ki je vodil to letalo, je letel v višini 7.000 m s hitrostjo skoro 1.000 km na uro.

Korupcija Na račun Židov.

V uradnem organu fašistične stranke ostro kritizira strankin tajnik Muti poslovanje štirih fašističnih poslancev, ki so svoje politične zveze zlorabili za osebne koristi. Ti poslanci so namreč skoro zastoj kupili zase neko veliko judovsko podjetje.

Alarm v Belgiji in na Holandskem

Dokumenti, ki so jih belgijske vojaške oblasti našle pri nekem vjetem nemškem letalcu, so dale povod za odreditev skoro popolne mobilizacije.

Belgijska vlada je izdala naredbo o mobilizaciji rezervistov skupine D, tako, da je nemobilizirana samo še skupina E. Meja je najstrožje zaprta, obmejne posadke pojačane, vse je pripravljeno na spopad, kot na dan 11. novembra 1939.

V Belgiji so ugotovili, da se množe prekrški belgijske nevtralnosti od strani Nemčije, ki niso več samo slučajni in razen tega so vjeli mnogo vohunov ter tudi nekega letalca, pri katerem so našli dokumente, ki so dali povod za nadaljnjo mobilizacijo. (»Le Peuple«.)

Priprave ob holandski meji

»Daily Telegraph« poroča iz Amsterdamu, da Nemci gradijo nov glavni vojaški stan, ki je oddaljen od holandske meje okrog 40 milj. Holandski vojaški krogi smatrajo to dejstvo kot novo ogrožanje holandske varnosti, ki lahko v kratkem času postane nevarno. List dalje tudi poroča, da Nemci gradijo na nemško-holandski meji nove pozicije za svojo težko artiljerijo. Te pozicije se nahajajo v okrožju Cleve, ki se zariva kot klin v holandsko ozemlje. Nemci gradijo tudi nova letališča pri Aachenu.

Volilni zakon je pripravljen za podpis

Volilni boj bodo vodile politične stranke.

V načrtu novega volilnega zakona za volitve v Narodno skupščino, ki ga je vlada dokončno odobrila, je osvojeno načelo, da bodo volilni boj vodile stranke in da se bodo kandidatne liste morale imenovati po strankah, ki jih predlagajo oz. po zvezi več strank, ako se dogovorijo za skupno listo.

Pri volitvah bo država razdeljena na volilna okrožja. Slovenija sama bo imela 6 volilnih okrožij. V okrožjih bodo morali biti postavljene kandidatne liste, na katerih bo naveden za vsak srez v okrožju po en kandidat in namestnik. V slučaju, ako se bosta dve stranki dogovorili za enoten nastop, bosta smeli postaviti v vsakem srezu po dva kandidata in po dva namestnika. Za vložitev kandidatne liste za okrožje bo potrebno 100 podpisov volilcev.

Razen tega bo stranka, ki bo postavila listo v najmanj 15 volilnih okrožjih, smela postaviti tudi državno kandidatno listo s 50 kandidati. Na čelu te liste bo stranka kandidirala tistega svojega najvidnejšega predstavnika, ki ga smatra za prvaka svojega gibanja. Ime tega prvaka bo tiskano tudi na vsaki strankini okrožni kandidatni listi. Vsi glasovi oddani za listo dotične stranke v okrožjih se štejejo tudi za državno strankino listo. Vendar je za izvolitev nosilca na

državni kandidatni listi potrebno, da zbere stranka v vsej državi najmanj 50.000 glasov.

Volitve so tajne in se voli z gumijastimi kroglicami.

Mandati se razdele v okrožju po čistem proporciju. Ko je ugotovljeno, koliko mandatov pripade v kakšnem okrožju eni ali drugi stranki, pripadejo mandati tistim sreskim kandidatom dotične stranke, ki so dobili relativno največ glasov v svojih srezih, počenši s srezom z najvišjim številom za dotično stranko oddanih glasov.

Kdaj bodo volitve?

Volilni zakon je vlada odobrila.

Iz hrvaških krogov se čuje, da bodo volitve v narodno skupščino že marca meseca, drugi pa sklepajo, da bodo volitve kmalu, ker so senatorji že prejeli dnevnic in železniške vozovnice. Senat pa ne more zborovati, dokler ni narodne skupščine.

Glede volitev v narodno skupščino so mnenja še vedno deljena. Srbske velike stranke bi imele rade širšo koncentracijsko vlado, ki bi šele pripravila pravo psihozo v državi za volitve v narodni skupščini.

Letalski napadi na finska mesta

Več sto sovjetskih letal nad južno Finsko.

Zboljšanje vremena nad južno Finsko je poživelo letalsko akcijo na ruski strani. 400 ruskih letal je dne 13. januarja preletelo najrazličnejša mesta in naselja v južni Finski, ki so metala bombe. Ubitih je bilo v Helsinkih 13, ranjenih pa 70 oseb.

V celoti so vrgla letala okrog 1000 bomb. Napadenih je bilo 12 mest. Poškodovane se več ali manj vse radijske postaje.

Boji pri Sali

V okolici Sale so ponovno pričeli boji večjega obsega. Sovjeti so vrgli na ta del fronte nova ojačenja. Nova sovjetska ojačenja so dospela tudi na bojišče pri Pečengi (Petsamo).

Boji pri Sali še niso zaključeni. Sovjetsko poročilo govori samo o izvidni-

skih bojih vzdolž vseh frontnih odsekov in o že omenjeni letalski akciji.

Socialistično posredovanje v rusko-finski vojni?

Glas iz Danske.

Dnevnik »Socialdemokraten« predlagal v dolgem članku, naj bi socialisti vseh nordijskih držav posredovali pri Sovjetski Rusiji, da bi Rusija prenehala z vojno zoper Finsko; Finska bi pa bila pripravljena na oltar miru žrtvovati gotove koncesije. List pravi, da Rusija ni mogla Finske zavzeti v štirinajstih dneh, kot je pričakovala. »Finska je mala država v primeri z ruskimi masami, ki Finsko lahko popolnoma uničijo. Zato naj mir prepreči, da se ne bodo še ostale nordijske države zapletle v vojno«, zaključuje list svoj članek.

Nova vlada na Japonskem

Sestavil jo je admiral Micumasa Jonaj.

V Tokiju je odstopila vlada generala Abeja. O vzrokih te ostavke, ki so posledica cele vrste zunanjih in notranjih neuspehov (povzeto iz prejšnjega rešila, smo pisali v prejšnji številki našega lista.

O dosedanjih vladah se sedaj govori v Tokiju, da so bile vlade diletantov. Jonaj pa je nasprotnik totalitarnih držav. On je preprečil vojaško zvezo Japonske z Italijo in Nemčijo ter je znan kot odločen pobornik sodelovanja z Zedinjenimi državami, Anglijo in Francijo. Od njega pričakujejo, da bo zlasti

popravlil odnose z Zedinjenimi državami, ki imajo japonsko gospodarstvo takorekoč v rokah.

Novi kitajski uspehi

v vojni proti Japoncem.

»Havas« poroča o novih uspehih kitajskih čet v Severnem Kitaju v okolici Jičanga. Japonci so tam imeli precejšnje izgube in so se morali umakniti. V Južnem Kitaju so imele kitajske čete večje uspehe v pokrajini Kvantung. — Kitajci so zopet zasedli železniško progo Kanton—Hankau. Kitajske čete stalno zasledujejo Japonce, ki se umikajo proti jugu.

Ukaz o upokojitvi ministrov: dr. Anton Koršca, dr. Nikolaja Novakoviča, Stevana Ciriča, Dimitrija Magaraševića in Hodžera so objavile te dni »Službene Novine«.

Ali sme kartel papirnih tvornic res početi, kar se mu zljubi? Pred Božičem smo čuli, da namerava kartel papirnih tvornic v Jugoslaviji ponovno povišati cene papirju. Takoj nato je sledila objava ministrstva za trgovino in industrijo, v kateri je bilo sporočeno javnosti, da je minister prepovedal povišanje cen papirju. Te dni pa so tiskarne prejele nove cenike papirja, iz katerih je razvidno, da je kartel znova in to prav občutno zvišal cene papirju. Ba je so na to zvišanje pristali tudi zagrebški in beograjski tiskarnarji, dočim se je ljubljanski zastopnik Društva tiskarnarjev na tozadevni konferenci s protestom odzidal. Pristanek tiskarnarjev z juga pa je bil ba dovolj tehten razlog za to, da se povišanje cen papirju dovoli. Tako postopanje tiskarnarjev nam je nerazumljivo, še bolj nerazumljivo pa to, da smejo odločati o cenah papirju samo producenti papirja in predelovalci polfabrikatov, ne da bi se jemalo v obzir konzumenta, t. j. javnost, ki rabi tiskovine, oz. recimo starše, ki morajo kupovati knjige za svojo šoloobvezno deco.

Zaradi ureditve kontrole cen so se zgledali pri ministru trgovine in industrije predstavniki centrale industrijskih korporacij v Beogradu Vlado Ilić, dr. Milan Ulmanky, dr. Ivan Mohorič, dr. Stevan Popović in dr. Adolf Golja — predstavniki industrije in trgovine.

Podražitev premoga. Državni premogovniki so podražili premog v prodaji na debelo za 10 do 15 odstotkov.

Zaradi pokojninskega zavarovanja novinarjev je bila posebna deputacija iz Slovenije s predsednikom uprave združenja novinarjev pri ministru socialne politike dr. Budisavljeviću.

Romunija je zgradila svoje obmejne utrdbe v celoti, tako vzdolž madžarske meje, kakor tudi vzdolž romunsko-sovjetske meje.

Romunsko koncentracijsko taborišče pogorelo. Poročajo, da je pogorelo romunsko koncentracijsko taborišče Baslui, kjer so bili zaprti bivši člani železne garde. Taborišče so zazgali jetniki sami; škoda znaša več milijonov lejev.

Zakaj je moral iti angleški vojni minister Hoare Belisha? Poznavalci razmer v Angliji trdijo, da je Hoare Belisha stremel za tem, da bi združil v svoji osebi vojaško in politično moč. Spodnesti je hotel Chamberlaina in nato postati sam tudi ministrski predsednik. Angleži pa nimajo razumevanja za ljudi s takimi ambicijami, ker je javnost proti temu, da bi bila vojaška in politična moč koncentrirani v eni osebi. (»Populaire«).

Danski prostovoljci ne smejo na Finsko. — Danske oblasti so najstrožje prepovedale svojim državljanom vstop v finsko armado.

Gospodarska pogajanja med Nemčijo in Madžarsko so v zastoji, ker se je vodja nemške delegacije dr. Clodius podal v Berlin poročat o poteku pogajanj. Po madžarskih vestih pa se bodo pogajanja kmalu nadaljevala in z uspehom zaključila.

Samostojni demokrati v ofenzivi. Samostojni demokrati poudarjajo, da so oni glavni stebri sporazuma med Srbi in Hrvati. Zaradi tega vodijo veliko propagando, da pridobe pristaje zlasti med Srbi in Hrvati.

Dama in pa svetu

Bivši romunski zunanji minister Titulescu je težko obolel za sladkorno boleznijo. Titulescu živi v Švici in je sedaj v sanatoriju v Curihi.

V Angliji znižujejo cene. Tako so te dni prisilno znižali cene preji iz bombaža za 7 do 10 odstotkov.

30 milijonov bušljev pšenice je Avstralija prodala Veliki Britaniji.

Manj pšenice v Ameriki. V Zedinjenih državah v Ameriki pričakujejo v letu 1940 manj pšenice kakor 1939. Primanjkljaj utegne znašati 60 milijonov bušljev. V 1939 so pridelali okoli 600 milijonov bušljev zimskega in letnega pridelka. Pridelke bo manjši za celih deset odstotkov.

10.000 bombnikov nameravata naročiti Anglija in Francija v Zedinjenih državah. Letalska industrija v Ameriki je že podzvela potrebne ukrepe, da bodo lahko izdelali po 8000 letal na mesec. S tem ogromnim naročilom vojnih letal si hočeta Anglija in Francija zagotoviti absolutno premoč nad nemškimi letali.

Okrog 40.000 pilotov bo izvežbanih do avgusta meseca v Zedinjenih državah.

Izdelovanje letal v Kaliforniji so baje hoteli preprečiti neki tuji elementi na ta način, da so nameravali pognati v zrak veliki jez hidroelektrične centrale Bulderdan, ki zalaga z električnim tokom mesto Los Angeles in ves zahodni del Severne Amerike. Policija pa je zaročnike prišla predno so utegnili izvršiti svoje načrte. Kalifornija zalaga, kakor znano, zlasti Anglijo z letali.

Nova potniška letala pridejo v promet v Zedinjenih državah. Na njih bo prostora za 50 oseb. Letala bodo razvijala hitrost 500 km na uro in bodo v stanju preleteti 8000 km brez pristanka.

128.000 delavcev je po uradnih podatkih brezposelnih v Nemčiji. Največ brezposelnih je na Dunaju in sicer 30.000, v Hamburgu 10 tisoč, v Berlinu 8000. (»Pariser Tageszeitung«).

Od 9 mesecev do poldruglega leta kazni je bilo v Braunschweigu obsojenih 10 čeških delavcev, ki delajo v Nemčiji, ker so poslušali inozemske radio-oddaje v češkem jeziku.

Ce ne prideš pravočasno po popravljene čevlje. »Berliner Lokal-Anzeiger« prinaša sledečo vest: »V pokrajini Harz ima vsakdo, ki ne pride pravočasno k čevljarju po popravljene čevlje, precejšnje neugodnosti. Kdor namreč v teku štirinajstih dni ne dvigne čevljev, ki jih je dal v popravilo, temu se čevlji zaplenijo in pridejo v posest gospodarskega urada. Gospodarski urad pa potem razdeli zaplenjeno obutev med manj premožne. Imena tistih, ki se jim bodo čevlji zaplenili, bodo objavljena, poleg tega se jim bo pa naredila še hišna preiskava, kajti sumiti se mora, da imajo ljudje, ki ne pridejo pravočasno po popravljeno obutev, preveč čevljev.«

Kosti, 80 različnih proizvodov pridelujejo v Nemčiji iz kosti.

Za nabavo zračne cevi za kolo je potrebna v Nemčiji posebna nakaznica. Samo, ako oblast odobri nabavo zračne cevi, jo sme trgovec prodati. Kupec pa mora istočasno oddati nerabno zračno cev.

Islandski komunisti zapuščajo svojo stranko. V glavnem mestu Islandije, Reykjaviku, je odstopilo šest članov izvršilnega odbora komunistične stranke Islandije, ker se ne strinjajo s politiko sovjetov; izvršilni odbor komunistične stranke je imel 11 članov. Izstopajo pa iz komunistične stranke tudi člani ter se vračajo v socialistično.

Bivši nemški cesar je obolel. Bivši cesar Viljem, ki biva v Doornu na Nizozemskem je zopet obolel. Mož je star in je bolezen zanj nevarna.

Za 5 milijard dinarjev krzna so Zedinjene države kupile v Sovjetski Rusiji. Krzno so pričeli že prevažati in sicer bodo blago prepeljale v Ameriko norveške ladje.

Ameriške židovske organizacije so votirale za razne begunce 250.000 dolarjev. Od tega zneska so nakazale Vatikanu 25.000 dolarjev za katoliške begunce.

Eva Curie predava v Ameriki. Eva Curie, hči iznajditelja radija, je bila pozvana v Ameriko, kjer bo predavala o tem zdravilnem pomoku.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Mali medvedek je slučajno opazil, kaj se dogaja in je prav nedvoumno izrazil svoje negodovanje nad prednostjo, katere je bil deležen Tom.

»O, ljubki rjavček!«, je klicala Bo. »Hoče nam reči, da ni pravično; pridi, sinko, pridi.«

Toda medvedek se ni hotel prej približati, dokler ga ni poklical Dale. Potem pa se je splazil k njim, izražajoč na vse mogoče načine svoje veselje in vzhičenje. Bo je skoro pozabila na svoje lastne potrebe, s tako gorečnostjo ga je pitala in se z njim spoprijateljela. Tom je čisto odkrito kazal svojo ljubosumnost nad medvedkom, ta pa pravtako očitno svoj strah pred veliko mačko.

Helen ni mogla verjeti svojim očem, — da sedi sredi gozdov, mirna in lačna ter je slatno pečenko divjega purana, med tem, ko na eni strani poleg nje počiva odrasli panter, na drugi pa stoji rjav medvedek, — da se je tujemu lovcu, gozdovniku, ki je apeliral na romantični čut v njeni notranjosti, v tem samotnem, od vsega sveta odrezanem zaklonišču, posrečilo vzbuditi njeno sočutje, kot tega ni dosegel še nikdar noben človek, kolikor jih je že kdaj srečala v svojem življenju.

Ko je bilo čudovito kosilo končno pri kraju, je Bo izvabila medvedka v njuno taborišče in tam so se

56

kmalu docela spoprijateljili. Helen je opazovala Bo, ki se je igrala z medvedkom in je skoroda zavidala svoji sestri. — Kamorkoli je Bo zaneslo, povsod je znala izkoristiti položaj in se prilagoditi. Za njo, ki se je lahko zabavala z vsakim človekom in nad vsako stvarjo, bodo pretekle ure na tem krasnem travniku, polnem divjih čudeš prijetno in hitro.

Toda samo telesno delo in gibanje Helen ni še nikoli zadovoljilo. Bila je v stanju, da v prisrčni in zdravi neprisiljenosti teka, pleza, jaha in se igra, toda vse to ji še dolgo ni zadostovalo, tudi njen duh je zahteval svoje. Helen je bila bitje, ki je mnogo razmišljala. Eden izmed razlogov, ki so narekovali njeno željo, da si poišče na zapadu nov dom, je bila vera, da bo vsled življenja na prostem, življenja, ki bo polno dela, mogoče prisiljena, da bo manj razmišljala, manj sanjerala in si belila glavo. Sedaj se je nahajala na divjem zapadu, imela je tri dni silnega napora in dela za seboj, toda še vedno jo je držal isti stari orjak, njen duh v stalnem gibanju in ga dražil proti samemu sebi in proti vsemu, kar je videla.

»Kaj naj napravim?«, je vprašala neodločno.

»No, odpocij si, neumnica!«, je odvrnila Bo. »Šepaš naokoli kot kakšna stara pohabljenka ženica, ki ima samo eno nogo...«

Veter je potihnil, pihal je leno, prepojen z vonjavami in prinašal je na uho pesem mrmračjega vodo-pada, ki se je zdela kot brenčeca godba čebelnega roja. Helen si je namestila blazino in se vlegla k po-

čitku. Zeleno borovo igličevje, tanko in nežno, križem kražem prepleteno in spleteno v mrežo, se je jasno odražalo na modrem nebu. Potem je splaval njen začuden pogled k visoko štrlečemu robu velikega amfiteatra; in ko je tako gledala, je pričela spoznavati veliko razdaljo, ki jo je ločila od teh višin, ki so bile tako daleč proč v čistem etru. Črn orel, ki je plaval pod nebom, je izgledal kot majhen ptiček in vendar je bil mnogo nižje kot pa so bili grebeni gora. Kako lepo je moralo biti tam zgoraj...! Nejasne fantazije so jo zazibale v spanje.

Helen je spala ves popoldan in ko se je proti večeru prebudila, je opazila Bo skrčeno ležati poleg sebe. Dale je obe pokrili z neko odejo in pripravil taborni ogenj. Zrak je bil oster in mrzel.

Pozneje, ko sta oblekli svoje plašče in udobno sedeli ob ognju, je prišel Dale, očitno na obisk.

»Mislim, da ne moreta kar naprej spati«, je rekel. »In ker sta iz mesta, se bosta gotovo čutili osamljene.«

»Osamljene!«, je ponovila Helen; ta misel se ji še ni pojavila.

»Vse sem preračunal«, je nadaljeval Dale, med tem ko se je po indijanski navadi vsedel poleg žerjavice. »Samo ob sebi umevno, da vama bo tu dolg čas, ker sta vendar vajeni videti mnogo ljudi okoli sebe, vajeni na delo, na različne dogodke in na vse, kar imajo dekleta rada.«

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

ZAGORJE OB SAVI

Pri nas se govori, da je dobil nekdo dovoljenje za uvoz hrvaških prešičev za takojšnji zakolj. Ker pa dotični ni sam mesar, morajo poklicni mesarji šele od njega prevzeti prešiče v zakoli. V zvezi s tem pa pravijo, da se je zanesla svinjska kuga med domače svinje. Ker se gre pri tem za to, da se ugotovi kakšen namen ima to dovoljenje z uvozom svinj in pa, da se naši domači svinjereji ne škoduje, bi bilo zelo potrebno, da bi pristojna oblast zaslila banovinskega živinozdravnika, ki v Zagorju in okolici vrši svojo službo. On bo že vedel, kako je s to zadevo.

JAVORNIK

Javorniški most pri Jesenicah. Leta 1926 je marasla Sava odnesla most, ki veže občino Koroska Bela z obcino Gorje z vsem zaledjem in okolico. Bila je to edina zveza za vozni promet od Lesc do Jesenic in ker sta ta dva kraja oddaljena okrog 14 km, je pač razumljiv pomen tega mostu. Dajale so se obljube še isto leto in vsako nadaljnje, da se bo most gradil.

Namesto tega mostu je sedaj zasilna brv, ki jo je delavstvo s pomočjo občin samo postavilo in vzdrževalo. Ob vsakem večjem deževju pa gledajo delavci s strahom, kdaj jim bo narasla Sava odnesla še to edino zvezo, zlasti oni na gorjanski strani in če se to zgodi, bo prizadetih preko 300 delavcev, ki dnevno uporabljajo to brv. Leta 1937 je občina Koroska Bela napravila štetje prometa preko brvi in je šlo preko na en dan in to še celo deževen dan, od 5. do 23. ure 957 ljudi, poleg tega preko Jesenic 35 voz, ki bi drugače peljali preko omenjenega mostu. Od leta 1937 se je stanje še precej izpremenilo. Po zgraditvi treh novih naselij bi pa današnje štetje dalo rezultat precej preko 1000 ljudi dnevno in okrog 50 voz. Radi manjkajočega mostu čez reko Savo so se pripetile že smrtni nesreče, ljudje so doživeli neprostovoljne kopeli, avtomobilisti pa zgrešili pot. Razumeti je treba, da je ta most važen tudi za tujski promet. Ne pretiravamo, da bi v sezonskih dnevih tujski promet celo prekosil krajevne, saj je to edina najkrajša zveza Gornjesavske doline preko Jesenic — Koroska Bela z Bledom-Gorjani in okolico. Sedaj je bil promet usmerjen preko Jesenic, a je vsled slabe poti prepovedan in radi preozkega in prenizkega železniškega podvoza za večja vozila nemogoč. Za zopetno postavitve mostu se je storilo že vse mogoče. Poleg raznih prošni predstavnikov ljudstva je bila v letu 1937 poslana spomenica banovinskemu svetu s 1870 podpisi. Ker pa to ni rešilo perečega vprašanja, se je meseca oktobra 1939 zglasila pri g. banu deputacija, da mu ponovno obrazloži težek položaj in upravičene zahteve ljudstva glede tega mostu. Dobila pa je slabo tolažbo in se je obrnila za pomoč tudi na pristojno vojaško oblast. Če upoštevamo davčno obremenitev kraja bomo videli, da je ljudstvo, ki plača letno čez 4.000.000 din davka in nad 1.000.000 din bednostnega fonda, poleg vseh drugih davščin, upravičeno zahtevati boljšo zvezo in se mu naj da samo en majhen del tega, kar plača, pa bo rešeno vprašanje mostu. Ob zaključku članka je prinesel »Slovenec«, da se že pomladi leta 1940 začne graditi cesta Jesenice—Plavški Rovt. Prav je tudi to.

Nismo proti gradnji ceste, ker vemo, da je tudi potrebna, vemo pa to, da je most 90 odstotkov bolj nujno potreben. Po tej cesti gre dnevno nujno zainteresiranih največ do 30 ljudi, kar je s številom ljudi, ki bi hodili čez javorniški most, malenkost.

Če pa računamo spravljajanje lesa, bodo naši Gorjanci tudi lahko rekli, da jim je z mostom skrajšana pot večkrat za 3 ure, dočim v Rovtih niti za pet minut ne.

Zato se nam zdi, da je najboljša, če merodajni činitelji najdejo poleg kredita za cesto, tudi kredit za most.

SEVNICA OB SAVI

Delo na železniški postaji gre proti koncu. Sedaj bodo napravili še ograjo, da ne bodo ljudje hodili preko železniške proge, kakor so bili vajeni. Ker je železnica zaprla dva prehoda zaradi razširitve postaje, je prehod pomakljen za cestni promet precej daleč od postaje. S tem so zlasti prizadeti vozniki, potniki iz Kranjskega, kakor tudi spodnji del vasi Smarje z dvema tovarnama, ki štejejo približno 250—300 prebivalcev. Večina so delavci, ki hodijo vsak dan po večkrat preko proge, ker je seveda veliko bližje v službo in iz službe in tudi nakupovat. Trgovine se pa nahajajo na drugi strani proge, nasproti tovarne. Na ponovno intervencijo občine je lastnik g. Č. F. končno odstopil proti odškodnini del zemljišča, da bo mogoče zgraditi prehod za pešce pod železniškim mostom. Zakaj so nekateri gospodje, ki pravijo, da mislijo na bodočnost in napredek, toliko nasprotovali takemu prehodu, ki jim je tudi v lastno korist? Nezaželeni so javnosti pokazali veliko večje razumevanje. Zelo potrebno bi bilo, da se v bližini železniškega mostu napravi luč, če že ne pod mostom, da se ne bi ob priliki velike vode ali zastranjenja železniške proge dogajale pešcem kakršne nepravilne. Gotovo so odgovorni činitelji proučili tudi to vprašanje.

Boksač s slabimi živci. Madžarski boksač Istvan Enkes, ki je zmagal na olimpijadi v Los Angelesu v lahki kategoriji, se je pognal skozi okno v tretjem nadstropju bolnišnice v Budimpešti in se ubil. Mož je obel na živcih. Kakor vidimo, sport še ne pomeni zdravja.

MARIBOR

Pomanjkanje zelenjave na našem trgu povzroča velike skrbi vsem gospodinjam, ker radi silnega mraza ni dobiti niti solate, prav tako tudi ni dobiti fižola, ki ga letos splošno primanjkuje, krompir pa je tako drag, da si ga revnejši sloji že domala ne morejo več nabaviti. Krompir, fižol in solata pa je poleg kruha glavno hranilo delavskih družin, zato najhujše občutijo pomanjkanje teh življenjskih potrebščin predvsem revnejši sloji. Cene življenjskih potrebščin pa na splošno še vedno narasčajo, dočim so delavci in nameščenci le v nekaterih obratih dobili skromno povišanje svojih prejemkov, večina pa prejema še vedno mezde in plače, kakor pred nastalo dragotino, ki pa že poprej niso zadoščale za tudi najbolj borno preživljanje delavskih in nameščenskih družin.

Nujno potrebno je, da oblast podvzame potrebne korake in zaščiti konzumente pred navijalci cen, istočasno pa se morajo dvigniti mezde tako, da bodo v skladu s cenami življenjskih potrebščin, ker bo sicer padla kupna moč konzumentov, kar lahko povzroči novo katastrofo za vse naše gospodarstvo.

Jamstvo mestne občine za mestno hranilnico. Na zadnji seji mestnega sveta je bilo sklenjeno, da prevzame mestna občina neomejeno in nepreklicno jamstvo za vsemi svojimi dohodki in davčno močjo ter imovino za mestno hranilnico, naj izvirajo te obveznosti iz kateregakoli pravnega naslova. Z uredbo, ki je izšla dne 6. oktobra 1939 je postala tudi mariborska mestna hranilnica javni pupilarno varni depozitni sklad in sme zopet sprejemati depozite itd. Mestna hranilnica je dobila tudi nova pravila in se bodo baje čez 4 mesece vršile volitve v ta denarni sklad.

Pomanjkanje toka v industriji, ki dobavlja električni tok iz elektrarne Fale je povzročil hud mraz, ker je Drava pri Fali popolnoma zamrznila. S tem so seveda tudi oškodovani delavci, zlasti v tekstilni industriji, kjer povsem ni opravljal delo v akordu in ne morejo radi pomanjkanja toka normalno obratovati.

Predpusno veselico priredi pevsko društvo pekovskih pomočnikov v soboto, dne 20. januarja t. l. v veliki dvorani »Narodnega doma« kot doslej vsako leto. Pester spored. Igrala bo godba »Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev«, pod vodstvom g. Maksa Schönherria. Predprodajne vstopnice so cenejše in se dobijo pri vseh članih društva in v upravi našega lista.

RUŠE

Karbidna peč je ugasnila. Kakor vsako leto, tako je tudi letošnjo zimo ustavljen obrat pri karbidni peči, ki porabi 14.000 kilovatov električnega toka. V obratu sta samo dve kromovi peči, ki porabita vsaka po 2000 kv., sedaj grade še eno novo kromovo peč. Ustavev karbidne peči je posledica pomanjkanja električnega toka vsled zamrzle Drave. Falska elektrarna je sedaj sicer zvezana s trboveljsko elektrarno, toda ta elektrarna, kakor izgleda, še dolgo ne bo brezhibno funkcionirala. Ne nadno prekinjenje električnega toka seveda ni mogoče trpeti v obratu kot je ruška tovarna za dušik.

FALA

Drava je zamrznila skoro do Marenberga. V bližini Fale, pod Sturmom, se kupičijo ledene plošče že v precejšnji višini. Kadar bo nastala odluga, bo treba nad jezom razstreljevati led, da bi ne zaprl vodnega dotoka na turbine. Za jez sam pa kljub strahovitemu pritisku, ki ga izvajajo ledene plošče ni nevarnosti. 25 mm debele jeklene oklopne plošče, ki ščitijo stebre, so dovolj močne, da preprečijo izdolbenje železobetonskega masiva.

ČRNA PRI PREVALJAH

V izobrazbi je moč! Priobčili bomo tabele, katere nas bodo seznanile z našimi pravicami iz naslova socialnega zavarovanja. Koliko podpore oz. rente nam nudi bolniško, pokojninsko in nezgodno zavarovanje. Tabela bolniškega zavarovanja, ki jo danes priobčujemo, ima samo lokalni pomen, vse ostale pa bodo služile vsem, ki spadajo pod zavarovanje pri bratovskih skladnicah. Tabele bodo dobrodošle vsakomur, posebno pa funkcionarjem krajevnih strokovnih organizacij, kot tudi zastopnikom v naših socialnih institucijah. Izdaja ta-

TABELA

bolniškega zavarovanja

Kategorije	Dnevna meza	Mesečni prspevek 3-5%	Hranarina ako je		Pogrebna	Dečja oprema	za članom 30X dnevna meza	za zakon-skega druga	za novoro-jenčka	za otroka do 4. leta	za otroka do 16. leta
			bolnik doma	poročen v bolnici							
I	60.—	52.50	40.—	20.—	18.—	300.—	1800.—	300.—	50.—	125.—	200.—
II	55.—	48.25	36.75	18.37	14.75	300.—	1650.—	300.—	50.—	125.—	200.—
III	53.—	46.50	35.25	17.62	13.25	300.—	1390.—	300.—	50.—	125.—	200.—
IV	51.—	44.75	34.—	17.—	12.—	300.—	1530.—	300.—	50.—	125.—	200.—
V	48.—	42.—	32.—	16.—	10.—	300.—	1440.—	300.—	50.—	125.—	200.—
VI	45.—	39.50	30.—	15.—	8.—	300.—	1350.—	300.—	50.—	125.—	200.—
VII	40.—	35.—	26.75	13.37	4.75	300.—	1200.—	300.—	50.—	125.—	200.—
VIII	33.—	29.—	22.—	11.—	—	300.—	900.—	300.—	50.—	125.—	200.—
IX	20.—	17.50	13.25	6.62	—	300.—	600.—	300.—	50.—	125.—	200.—

Upokojencu, kateri je naprej plačeval bolniško zavarovanje, je priznana pogrebna din 300.—. Sledi tabela pokojninskega zavarovanja.

J. F.

CELJE

Razdelitev podpor. Vse hvale vredno je, ako razni podjetniki darujejo večje zneske za podporanje revnih in brezposelnih, ali graje vredno je, ako takšen siromak izve, da dobijo podporo ljudje, ki imajo svoje lastne hiše, a poleg tega pa delajo tudi v tovarni. To se je zgodilo na tukajšnji občini, katera je razdeljevala podporo od tovarnarja Westna. Mnogi brezposelni so zaprosili za to podporo, pa jo ali niso dobili, ali pa se jih je pustilo na mrazu celo večnost čakati. Vsem tem prošnikom je uradnik izjavil, da se morajo o vsakem posebej prepričati, ali je res vreden ter potreben podpore ali ne. Nimamo nič proti temu, da se od strani oblasti ugotovi, komu se naj da podpora. Toda zgodilo so se slučaj, da je ta ali oni dobil popreje in veliko več podpore, kakor pa tisti, kateri je res že komaj čakal, da sprejme par dinarjev ... od tega darovanega zneska. Predlagamo, da se razdelitev podpor še enkrat pregleda. — Več prizadetih.

Pomanjkanje petroleja. Pomanjkanje petroleja se občuti tudi v Celju. To pa najbolj občutimo mi, mali trgovci, kateri nimamo toliko denarja, da bi si ga bili več nabavili takrat, ko ga je bilo še dovolj. Tudi danes je v Celju še mnogo petroleja, a to po večini samo pri veletrgovcih, kateri so pa prodajo petroleja na veliko malim trgovcem sploh ustavili. Za svoje stranke-odjemalce imajo ti gospodje dosti petroleja in ga je vsaka stranka dobila, kolikor ga je hotela, ako je pa prišel k takemu trgovcu mali trgovec po petrolej, dobil je odgovor, da petroleja na veliko sploh ne prodaja. Privatne stranke so ga lahko dobile po več litrov naenkrat. Takšno postopanje, gosposdije engrosisti, ni pravilno, ker ste s takim postopanjem odganjali od malih trgovcev, kateri itak komaj životario, stranke s tem, da ste jim nudili to, česar mi nismo mogli. Bili so slučaj in so še danes, ko pravite, ako še kaj drugega kupite, potem dobite tudi petrolej. Mi mali trgovci smo seveda na ta način prikrajšani in trpimo zgubo. — Mali trgovci.

LITIJA

»Olimpijada 1940«. S. K. »Litija« priredi 20. januarja ob 20. uri v dvorani na »Stavbah« maskerado pod gornjim naslovom. Klub je pripravil veliko nagrad za zmagovalce-olimpijce. Tekmovalo se bo po pravilniku Olimpijskega odbora S. K. »Litije«.

LAŠKO

Zimski čas ugaša življenje. V času od 13. dec. 1939 do 7. jan. 1940, torej v komaj 3 tednih se je poslovilo od nas v Laškem in okolici kar 11 znancev. Dne 13. dec. 1939 je lokomotiva ugasnila življenje 70 letnemu Mihi Zavšek iz Ritiengozda, dne 21. dec. 1939 je umrla 11 letna Ljudmila Vengust, hči rud. tesarja v pokouju na Smihelu, dne 29. dec. 1939 je umrl na Podvinu znani vinogradnik 85 letni Ojsteršek Anton, dne 31. dec. 1939 ponoči je postal žrtev zločina 16 letni Senica Janez iz Maliča, tekstilec v Laškem, dne 2. jan. 1940 je umrla na Plazovju 50 letna Bočina Jožefa, na Udmanu pa 70 letna prevzitarica Marija Kreže, dne 3. jan. 1940 je umrl v celjski bolnici 40 letni posestnik s Strmice Vladimir Kačur in sicer radi poškodb pri padcu na ledeni cesti, dne 4. jan. 1940 je v Laškem umrla 81 letna prevzitarica Krivec Franciska, dne 5. jan. 1940 je preminula na Globokem nad Rinskimi topljami 53 letna Ana Završnik, žena rudniškega paznika v pokouju iz Trbovelj, v Novem mestu je bil zadet od kapi 50 letni Franc Kemr, upravnik tamkajšnjega »Sokolskega doma« in vodja sokolske godbe. Umrla je bil svojčas 5 let občinski stražnik in vodja mestne godbe v Laškem, v ljubljanski bolnišnici pa je preminul 56 letni Jeraša Anton, železničar v pokouju, ki je bil 2 leti upravnik »Sokolskega doma« v Laškem, a se je kasneje preselil v Celje. — Tako velike smrtne kronike svojih znancev Laščani že dolgo let ne pomnijo.

Ali Rusija lahko zalaga Nemčijo s petrolejem? Po uradnih ruskih poročilih o petletki (1934—1938) je razvidno, da Rusija zavzema drugo mesto v produkciji nafte na svetu. — L. 1938, je znašala ta produkcija 30,1 milijona ton. Vendar Rusija porabi ogromno nafte ne samo za vojsko, ampak tudi v poljedelstvu. — Število v poljedelstvu uporabljenih traktorjev znaša 356.000 s 6.511.000 konjskimi silami. — »Skupna potrošnja naftnih proizvodov v državi«, piše »Nefianoe Khoziaistvo« (Moskva 1939), »je tako velika, da jo je mogoče le s težavo pokriti in glavni cilj petrolejske industrije mora biti, da to stanje popravi.« Vsled tega mora graditi Rusija nove tovarne in izvršiti nova vrtnanja. To delo pa napreduje počasi in je morala Sovjetska Rusija l. 1938, uvoziti za 2,24 milijonov dolarjev bencina za svoje avtomobile iz Zedinjenih držav. Nemčija bo težko počakala do tistega časa, ko bo Rusija lahko svoj odvisen petrolej pošiljala v rajh.

Zadnje vesti

Stolico za novinarstvo bodo ustanovili na zagrebški univerzi.

Najhujši mraz v naši državi imajo v Rogatici v Bosni in sicer — 30° C.

120 izrednih sodišč v Londonu bo preskušalo dokumente emigrantov, ki žive v Angliji.

»Meščansko fronto« so odkrili in razorožili v Newyorku. Baje je ta organizacija pripravljala nasilen prevrat.

Naši ljudje v Selnici ob Dravi

Pri nedeljskem predavanju 17 novih naročnikov.

V Selnici ob Dravi, ki leži nasproti Rušam ob levem bregu Drave, ni pravzaprav nobene industrije, in vendar je to izrazit delavski kraj ob vznožju Kobanskega. Tja do nemške meje živijo večinoma po skromnih kočah naši delavci, ki hodijo na delo z brodom preko Drave v rusko tovarno za dušik, v tekstilno tovarno Vlach, v Pogačnikovo železarno in v Kaudekovo lesno industrijo. Nekaj revežev dobi delo tudi pri domačih lesnih trgovcih in na žagah, kjer pa so po nekod plačani celo pod minimalno mezo, a se ne morejo ganiti, ker bi sicer bili sploh brez zaslužka in brez kruha. Drugače je društveno življenje v Selnici precej razgibano. Saj so postavili lansko leto nov katoliški Prosvetni dom, na že kupljenem prostoru se pripravlja »Sokolski dom«, le delavci nimajo niti svoje organizacije, ne svojega prosvetnega društva, kaj šele svoj dom.

In vendar je ta obširna občina izrazito naša, lahko rečemo v veliki večini, — zavedno socialistična, kar so pokazale celo znane decembrske Stojadinovičeve volitve. Počasni in trdi so ljudje s Kobanskega, toda niso se ustrašili nobenih groženj, niti jih niso mogli premotiti umazani letaki, ki so jih na tisoče in tisoče razmetali med ljudi in nalepili po vseh drevesih ob cestah in po hišah. Delavec v Selnici ima svoje prepričanje, svojo čast in tega si ne da vzeti, četudi živi v še taki revščini.

Sedaj se bo mogla tudi mladina v najnevarnejših letih že od šolskih klopi naprej bolje izobraževati, ker so jeseni začeli graditi novo trinadstropno šolsko poslopje, ki bo imelo 14 razredov.

Za izobrazbo starejših

pa ni od nikogar nič poskrbljeno, čeprav bi morala zlasti občina tudi s te strani skrbeti za one občane, ki jih je največ, t. j. delavstvo. Prav zato pa so potrebna naša predavanja, ki kažejo vsikdar, da so ljudje izobrazbo željni in tudi dostopni pametni in stvarni besedi. In tako je v nedeljo naš agilni sodrug Sternad otvoril predavanje o delavski zaščiti pred pol-

no zasedeno obširno gostilniško sobo pri Liparju, med tem ko je naš stari, vneti sodelavec, s. Grušovnik na priporočilo s. Sternada, da darujejo navzoči za tiskovni sklad »Delavske Politike«, nabral v klub lepo vsoto din 87, za katero so prispevali vsi navzoči, vsak po svoji moči, od 25 par naprej, kar nam je največje zadoščenje. Ponosni smo na takšno zavednost sodrugov tik ob meji.

S. dr. Reisman je nato predaval o raznih zakonih delavske zaščite, predvsem o pravicah delavcev do dajatev po zakonu o zavarovanju delavcev, za katere se mora delavstvo vedno in vedno boriti, preden doseže, za kar je toliko let plačevalo svoje prispevke. Zanimanje so vzbujala tudi govornikova izvajanja o raznih zaščitah, ki so postale aktualne vsled izrednih razmer po izbruhu vojne, ker delodajalci še vedno ne vršijo svojih dolžnosti napram onim, ki so poklicani k prostim vajam in napram obolelim delavcem za bolniške sihte. — H koncu je govornik še razložil uredbo o pooblaščenju dražnje in brezvestne špekulacije, a s. urednik V. Eržen se je pečal z vprašanjem delavca v času vojnega gospodarstva in njegovega odnosa do strokovne organizacije.

Oba predavatelja sta predočevala navzočim vlogo časopisa v borbi delavca za življenje in lepšo bodočnost, in jih prepričala, da je le izobražen delavec, ki čita in premišljuje, sposoben, da si pribori sam z lastno močjo v skupnem boju delavstva boljše življenje in enakopravnost v človeški družbi.

Navzoči so to sami najbolje priznali s tem, da se je prijavilo kar 17 novih naročnikov »Delavske Politike«, ki so tudi plačali takoj naročnino v znesku din 250. Številni stari naročniki pa so eden za drugim izjavljali, da so

nad vse zadovoljni z »Delavsko Politiko«

in da komaj čakajo pismo, ki jim prinese novo številko. Vse, kar je v »Delavski Politiki«, jih zanima, čitajo jo od začetka do kraja ter je zlasti priljubljena naš »Delavski pravni svetovalec«. Ob slovesu so vabili predavatelja, naj bi prišla med nje vsaj vsak mesec enkrat.

Za koliko so se povišale plače in mezde železničarjev?

Z veljavnostjo od 1. januarja t. l. dalje je priznan železniškemu osebju ekskutivne službe 20 odst. dodatek k osebni dokladi za čezurno in naporno delo, delavcem pa 10 odst. dodatek k osnovni mezdi. Vpokojevcem se pokojnine oz. draginjske doklade ne zvišajo.

V praksi zgleda to povišanje tako-le: Uradniki VI. skupine dobe poviška v I. razredu din 140, v II. razredu din 90, v III. razredu din 70.

Uradniki VII. skup. din 150, 100, 80. Uradniki VIII. do V. skupine in uradniški pripravniki din 155, 105, 85.

Zvaničniki I/I, I/II, I/III din 151, 111, 101.

Zvaničniki II/I din 147, 112, 102.

Zvaničniki II/II din 142, 110, 100.

Zvaničniki II/III in dnevničarji v dolžnosti zvaničnikov II din 137, 105, 96.

Služitelji in dnevničarji v dolžnosti služiteljev din 115, 95, 90.

Delavci (ako delajo 25 dni na mesec): obrtniki in kvalificirani delavci od din 71.50 do din 159.50, polkvalificirani delavci od din 63.25 do 107.25, fizični delavci od din 55 do din 88.75.

Iz zgodovine obrtnega šolstva za vajence

Ob 30 letnici odprave večernega šolskega pouka za vajence.

Borba za dnevni pouk za obrtne vajence je bila zvezana s precejšnjimi ovirami. Za obrtne vajence je pred letom 1909 obstajala obrtna nadaljevalna šola na realki in za trgovske vajence na trgovski Mahrovji šoli, ki so pa morali biti večji nemščine. Edina šola za vse ostale vajence, ki so večinoma prihajali iz dežele, je bila večerna šola na Grabnu na Čojzovi cesti. To je veljalo za Ljubljano; po deželi pa je bilo teh šol le malo in le v večjih krajih, ali po so bile običajne ponavljalne šole, ki so bile spošnega značaja.

Takrat je bil deželni nadzornik vajeniških šol prof. Ivan Šubic, pozneje ravnatelj srednje tehnične šole v Ljubljani.

Iskreno je želel, da se vajeniške šole izpopolnijo, napravi primeren učni načrt in uvede dnevni pouk za obrtne vajence. Pobudo so mu dale svobodne delavske strokovne organizacije, ki so ga zlasti moralno podpirale s svojimi akcijami v ta namen.

Nadzornik Šubic je predložil kranjski deželni vladi učni načrt za vajeniške obrtne šole in zahteval, da se pouk v teh šolah vrši ob dnevnem času. Deželna vlada tega predloga ni odobrila, ampak ga je poslala na Dunaj, kjer je ležal nad pol leta, ne da bi bil rešen. Med tem je pa ljubljanski šolski odbor sklenil in objavil, da se prične šolsko leto v četrtek dne 7. oktobra 1909. Pouk je bil odločen ob četrtek in nedeljah od 8. do 12. ure dopoldan. To se je torej zgodilo leto dni po znanih ljubljanskih septembarskih dogodkih.

Ukrep šolskega odbora je silno razburil gospode na deželni vladi. Nadzornika Šubica so hoteli zamenjati z nemškim profesorjem Vesselom, kar so končno morali opustiti, ker so delavske organizacije po svojem zaupniku in županu intervirale v prid učnega načrta in dnevnega pouka na Dunaju. Naš zaupnik se je obrnil na poslanca s. Karla Seitzja, ki je bil pozneje vzorni dunajski župan, da je izposloval pri dunajski vladi odobritev učnega načrta in s tem tudi uvedbo dnevnega pouka za vajence.

Šolski odbor je torej sklenil uvedbo dnevnega pouka pred odobritvijo učnega načrta in dnevnega pouka. Isto se je zgodilo v Postojni. Po nasvetu referenta na vladi se nekatere tovarne in del klerikalnih obrtnikov niso hoteli odzvati sklepu šolskega odbora, zato je bilo treba posebne akcije, ki so jo imenovali listi »stavka svoje vrste«.

Dne 13. oktobra 1909 je objavila mladinska zveza poslanico na stariše in varuhe vajencev: Ker nameravajo zopet nekateri podjetniki in mojstri zjutraj obdržati vajence v delavnicah, pozivljemo Vas, da svoje sinove in varovance obdržite doma in jih ob 8. uri pošljete v šolo, da s tem preprečite manever gg. podjetnikov in mojstrov. Vaši sinovi potrebujejo teoretično izobrazbo in le dnevni pouk lahko nudi uspehe, večerni pouk obrtne nadaljevalne šole je pa brez vsakega uspeha za vajence.

Objava tega poziva je imela uspeh. Reakcionarni podjetniki in mojstri so uvideli, kako nehumana je njihova borba proti dnevnemu pouku. Med tem je pa prišel tudi že odlok dunajske vlade, ki je novi učni načrt odobrila.

Na podlagi novega učnega načrta se je šola za vajence bolj in bolj specializirala po strokah, da čimbolj ustreza potrebam. S tem pa nočemo reči, da je na višku, ker vplivi nanjo niso vedno ugodni. Imamo tudi nekaj šol po deželi, kjer imajo še vedno večerni pouk. Ta pregled nam pa kaže, kako težke borbe mora delavstvo voditi tudi za svojo najmanjšo zahtevo, čeprav je naravna.

Naredba o rekviziciji

V »Vojnem listu« je izšla naredba o vojni rekviziciji. Rekvirirati se morejo živila, krmila in stelja, živila za jahanje, vprego in tovornjake, vsa vozila, železnice in drugi prometni pomočki, plovni objekti, telegraf, telefon in radio, zračni pomočki, industrijska in obrtna podjetja, rudniki, pogonski pomočki, surovine za industrijsko predelovanje, stavbni material, orodje, stavbni stroji in orodje za popravila, tehničnih objektov, pomočki za kurjavo, razsvetljavo, pisarniški material, posteljnina, odeje, šotorske opreme, kuhinjske potrebščine, bolnišnice in sanatoriji z instrumentarijem, knetiške naprave in orodje ter semena, gnojila itd., ter vse druge nepremičnine, ki so potrebne vojski. Izvzete so dvorske stvari, lastnina tujih državljanov, ki so potrebne za eksistenco, za verske obrede in umetniške vrednosti ter so potrebne za javno službo, najpotrebnejša zdravila in sanitetni material. V zaledju se ne smejo rekvirirati živila in krmila, ki so potrebna za prehrano za štiri mesece. Seveda se rekvizicije izvajajo le v slučaju potrebe.

Otrok in cesta

Mnogo je mater, ki skrbno pazijo na vsako krhko porcelansko figuro v svojem stanovanju, da je nerodne roke ne poškodujejo, a pri vseh majhnih vsakdanjih skrbih vse premalo čuvajo svoj največji zaklad, svojega otroka. Dasi živi otrok trojno življenje, je vendar premnogim materam znan samo prvi del, otrokovo življenje doma. Že drugi del, otrokovo življenje v šoli, jim je po navadi precej tuj, še manj pa poznajo tretji del, otrokovo življenje na cesti, ki pomeni tolikim otrokom prvi korak v svet, ki pa pomeni tudi za nešteto otrok prvi korak navzdol. Vsaka mati bi se morala zanimati za družino svojega otroka in jo sponavati, saj lahko le tako prepreči, da otrok ne zaide v slabo družbo in na kriva pota. Če si je znala pridobiti popolno zaupanje svojega otroka, ji bo ta vedno rad zaupno povedal, kaj je čez dan doživel in mati mu bo lahko dala marsikak koristen svet. Predvsem naj nauči otroka, da naj ne bo nikoli preveč lahkovaren do tujcev. Ni vedno resničen prijatelj otrok tisti, ki otrokom tako rad daruje denar ali sladkarije. Z najrazličnejšimi pretevezami so že bili dečki in deklice izvabljeni v tuja stanovanja, prodajalne, veže, dvorišča in v okolico, kjer so slišali marsikaj pohujšljivega in morda celo postali žrtve brezvestnih propalic. Ker se otroci tako silno radi vozijo, jih je treba zlasti opozoriti na to, da se naj ne vozijo s tujimi ljudmi. Seveda pa mora mati kljub vsem pametnim opozorilom ohraniti otroku pravo mero prostodušnosti, da ne bo videl v vsakem tujcu, ki ga slučajno prijazno nagovori, že kar vteleseno zlo.

Pa tudi drugače je lahko cesta za otroka nevarna. Razkošne izložbe vzbujajo njegovo pozornost in če ni nikogar, ki bi ga s skrbno roko vodil in uravnaval, se le prerado zgodi, da zabrede v tatvino. Na cesti, na raznih sejmihi in igriščih pa vidi otrok tudi marsikaj, kar ni primerno njegovim očem in ušesom in ga pokvari. Kljub vsem nevarnostim ceste pa ne ravna prav tiste matere, ki skušajo svojemu otroku zabraniti vsak stik s cesto, torej z družbo. Otroka je treba vzgojiti tako, da se bo znal srečno izogniti vsem nevarnostim ceste, da se družbe ne bo izogibal in bal, ampak si bo znal vedno izbrati prave tovariše.

Zima in mraz

Najprej peči: Kolikokrat tožijo gospodinje, da peč ne vleče, da nič ne greje, čeprav toliko požre. Kako naj greje peč, ki že dvajset ali

Iz češke

»Teče voda, teče« v Parizu. Minuli teden so začele franc. radio-postaje oddajati tudi češka poročila, katera začenjajo z znano najprikljubnejšo Masarykovo pesmijo »Teče voda, teče«. Pesem poje solistka ob spremljevanju zborja. V četrtek je napovedovalec v tej zvezi poročal, da dobivajo od raznih strani vprašanja, zakaj začenjajo poročila ravno s to pesmijo, ki zveni melanholično (žalostno). Češki pariški radio odgovarja, da je pesem zapel na ploščo odlični francoski zbor in jo z velikim dopadanjem poslušajo francoski poslušalci, ki nato vprašujejo kakšna je ta pesem. Francoski radio odgovarja dan za dnem, da začenjajo češka poročila s pesmijo češkoslovaškega naroda, ki jo je najbolj ljubil pokojni prezident Masaryk in vrši pesem na ta način dnevno najboljšo propagando za Češkoslovaško republiko. Pariški radio daje ta češka poročila ob 7. uri zvečer in nato še ob 8. ter ob 8.15 uri zvečer radio Toulouse in drugi. Od petka naprej pa oddajajo češka poročila na Francoskem tudi na kratkih valovih okrog 9. ure zvečer.

Kdo sme zbirati odpadke? Vlada Protektorata je izdala obširno naredbo s pozivom na prebivalstvo, da zbira odpadke vseh vrst, ki so postali nujna potreba, da se vzdrži narodno gospodarstvo. Pri tem zbiranju pa je izločiti nearije.

Kdaj bo praški velesejem? »Werberat der Deutschen Wirtschaft« v Berlinu je odločil praškemu velesejmu teden od 31. marca do 7. aprila, ker smatrajo v Berlinu za važno in primerno, da se udeležijo tudi praškega velesejma. (»N. P.«).

Konzumno društvo za Mežiško dolino

reg. z. z. o. z. v Prevaljah

Poštni predal št. 3. Telefon interurban št. 5.

Poštni ček, račun 12.048. Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadrugah domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo 100.— din.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V s l o g i j e m o č, v d e l u r e š i t e v !

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA